

**«MIKROBIOLOGIYA VA FARMAKOLOGIYANING
DOLZARB MUAMMOLARI» MAVZUSIDAGI
RESPUBLIKA ILMIIY-AMALIIY ANJUMANI**

**РЕСПУБЛИКАНСКАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
МИКРОБИОЛОГИИ И ФАРМАКОЛОГИИ»**

**ANJUMAN MATERIALLARI
МАТЕРИАЛЫ КОНФЕРЕНЦИИ**

Toshkent / Tashkent

Respublika ilmiy- amaliy anjumani

N.K.Xaydarov tibbiyot fanlari doktori, (redaktor) Q.E.Shomurodov tibbiyot fanlari doktori, (redaktor) I.M.Muxamedov tibbiyot fanlari doktori, professor (redaktor o‘rinbosari)

Redaksion jamoa: *I.M.Nigmatova, S.Yu.Kurbanova, G.T.Sulaymonova, Z.I.Sanoyev, P.Q.Turdiyev.*

Ushbu to‘plam 2023 yil 30-may kunda Toshkent shahrida bo‘lib o‘tgan «Mikrobiologiya va farmakologiyaning dolzarb muammolari» Respublika ilmiy- amaliy anjumani materiallaridan tayyorlangan.

To‘plamga taqdim qilingan ishlar mikrobiologiya, epidemiologiya, gigiena, biotexnologiya va farmakologiya yo‘nalishlaridagi dolzarb muammolarga bag‘ishlangan materiallarni qamrab olgan. To‘plam materillari ilmiy xodimlar, amaliyot shifokorlari, shuningdek tibbiyot oliy ta‘limi magistratura va bakalavriat talabalari uchun ham qiziqarli hisoblanadi

UDK: 579.0/.6
BBK: 52.64 ya43
A43

**«MIKROBIOLOGIYA VA FARMAKOLOGIYANING DOLZARB
MUAMMOLARI» MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIIY-AMALIIY
ANJUMANI**

Республиканская научно-практическая конференция

*Доктор медицинских наук, Хайдаров Н.К. (отв. редактор)
Доктор медицинских наук, Шомуродов К.Э. (отв. редактор)
Доктор медицинских наук, профессор Мухамедов И.М. (зам. отв. редактора)*

Редакционная коллегия: *И.М.Низматова, С.Ю.Курбанова, Г.Т.Сулаймонова, З.И.Саноев, П.К.Турдиев*

Данный сборник состоит из материалов Республиканской научно-практической конференции «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МИКРОБИОЛОГИИ И ФАРМАКОЛОГИИ» состоявшейся 30 мая 2022 г. в г.Ташкенте. Представленные в сборнике работы содержат материалы по актуальным вопросам микробиологии, эпидемиологии, гигиены, биотехнологии и фармакологии. Представляет интерес для научных сотрудников и практических врачей всех областей, а также студентов бакалавриата и магистратуры высших медицинских учебных заведений.

**УДК: 579.0/.6
ББК: 52.64 я43
А43**

**«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МИКРОБИОЛОГИИ И
ФАРМАКОЛОГИИ» СБОРНИК ТРУДОВ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ**

kardiomiositlarda kaliy ionlari miqdorini kamaytirishini hisobga olgan holda, kaliy saqlovchi preparatlar (kaliy xlorid, kaliy normin va b.) qo'llash tavsiya etiladi [7,8]. Kaliy preparatlari glikozidlarning yurakka toksik ta'sirini oldini olish uchun qo'llanilib, asosan yurak qisqarishlari ritmining buzilishlarida yaxshi samara beradi. Xuddi shu maqsadda magniy preparatlari (magniy orotat), panangin (tarkibida kaliy asparaginat va magniy asparaginat saqlaydi) va tarkibi bo'yicha unga o'xshash bo'lgan «Asparkam» 2 tabletkalari buyuriladi. Shuningdek, panangin va asparkam vena ichiga yuborish uchun ampulalarda ham ishlab chiqariladi. Aritmiyalarda difenin, lidokain, amiodaron kabi aritmiyaga qarshi ta'sirga ega preparatlar qo'llaniladi. Atrioventrikulyar blokadada adashgan nervning yurakka ta'sirini bartaraf etish uchun atropin buyuriladi. YuGlaridan zaharlanishda monoklonal antitelolar ham qo'llaniladi. Digoksin antidoti bo'lgan Digoxin immune fab (Digibind) dori vositasi ham ushbu guruhga masnub.

Xulosa. Ushbu materialni o'rganib chiqib, biz dorivor o'simliklar bugungi kungacha YuGning manbai bo'lganligini aniqladik. YuG va ularning preparatlari kuchli ta'sir ko'rsatadigan vositalar bo'lib, saqlash va qo'llash uchun maxsus qoidalarni talab qiladi. YuGni o'z ichiga olgan dorivor o'simliklarning farmakologik xususiyatlarini bilish ulardan oqilona foydalanish mutaxassislar uchun zarurdir.

Foydalanilgan ababiyotlar:

1. Djanaev G. Y. et al. Pharmacotherapy of Gastropathy (Literature Review) //Texas Journal of Medical Science. – 2023. – T. 17. – C. 67-76.
2. Djanaev, G. Yu, O. O. Askarov, and S. A. Sultanov. "Phytotherapy of Gastric Ulcer (Literature Review)." *Texas Journal of Medical Science* 15 (2022): 51-59.
3. Khakimov, Z. Z., G. Yu Djanaev, and O. O. Askarov. "Study Of the Effect of a Mixture of Extracts of Medicinal Plants on the State of the Gastric Mucosa in Gastropathy Induced by Indomethacin." *Eurasian Medical Research Periodical* 19 (2023): 90-95.
4. Шадманов А. К. и др. РОЛЬ ДИСФУНКЦИИ ЭНДОТЕЛИЯ В ПАТОГЕНЕЗЕ ЗАБОЛЕВАНИЙ //Re-health journal. – 2021. – №. 2 (10). – С. 122-129.
5. Khakimov Z. Z., Djanaev G. Y., Askarov O. O. Study Of the Effect of a Mixture of Extracts of Medicinal Plants on the State of the Gastric Mucosa in Gastropathy Induced by Indomethacin //Eurasian Medical Research Periodical. – 2023. – T. 19. – C. 90-95.
6. Olimdjanovich, A. O., Isakovich, K. K., Allayarovich, S. S., & Abdikhomovich, K. J. (2023). Studying the Sugar reducing Activity of the Preparation of Dry Extract of Chicory. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 17, 1-5.

7. Allaeva M. Z. et al. Influence of lesbochol dry extract on the current of experimental nervo-reflective gastric ultra //European Journal of Molecular and Clinical Medicine. – 2020. – T. 7. – №. 3. – C. 2749-2753.
8. Djanaev G. Y. et al. Effect on the Organism When Chronic Administration of a New Phytopreparation //Scholastic: Journal of Natural and Medical Education. – 2023. – T. 2. – №. 4. – C. 188-195.

YANGI TARKIBDAGI POLIFITOMOYNING YIRINGLI YALLIG‘LANUVCHI KASALLIKLARNI DAVOLASHDA MIKROBIOLOGIK FAOLLIGINI O‘RGANISH

Z.R. Fayzullayeva, M.A. Xodjayeva
Toshkent Tibbiyot Akademiyasi, Toshkent shahri, O‘zbekiston
[**fz1392fz@gmail.com**](mailto:fz1392fz@gmail.com)
Toshkent Farmasevtika Instituti. Toshkent shahri, O‘zbekiston

Bolalar orasida turli ko‘rinishdagi jaroxatlarning ko‘p uchrashi va oqibatda uzoq vaqtgacha yiringli yallig‘lanishlarni keltirib chiqarish xolati kuzatiladi. Bunday xolatlarida bakteriyalarning assotsiatsasi jarohatning kuchayishi va yallig‘lanish jarayonlarini surunkali shaklga olib keladi.

Olib borilgan tajriba va kuzatishlar natijasida maxalliy o‘simlik xom ashyolaridan olingan polifitomoy (moychechak guli, qizil miya ildizi, tog‘ rayxoni, gazanda, na‘matak va ittikanak) teri zamburug‘li kasalliklarni davolashda ijobiy natijalar bermoqda [1,2,3].

Hozirgi vaqtda tekshirish ishlari uchun yangi tarkibdagi polifitomoyning (moychechak guli, qizil miya ildizi, tog‘ rayxoni, gazanda, na‘matak va katta qon cho‘pi) tanlangan antimikrob faollikga ega bo‘lishi, mikroorganizmlarga ta‘sir doirasi o‘rganildi.

Ishning maqsadi: ekologik toza o‘simlik xom ashyolaridan yangi tarkibli polifitomoyni olish va terining reginiratsiyasida mikrobiologik faolligini o‘rganishdir. Yangi tarkibli polifitomoyni olish texnologik jarayoni qulayligi, arzonligi, xamda mahalliy o‘simlik xom ashyolari asosida olinishi va foydalanish jarayonida nojo‘ya asoratlarni keltirib chiqarmasligi bilan axamiyatga ega. Shuning uchun bolalarda ko‘p uchraydigan yiringli yallig‘lanuvchi kasalliklarning mahalliy davolashda polifitomoyning ta‘sir qilish diapozoni o‘rganildi.

Materiallar va usullar: yiringli yallig‘lanishni keltirib chiqaruvchi mikroorganizmlarni aniqlashda 22 ta bemor bolalardagi turli jarohatlardan (teri kuyishi, panaritsa, furunkul, flegmona) tekshiriluvchi materiallar olinib, birlamchi Gram usulida bo‘yab ko‘riladi. Bakteriyalar universal ozuqa muhitlariga (GPA, GPA) ekildi, termastatga 37 °C ga qo‘yilib, 18-24 soatdan so‘ng o‘sish ko‘rsatgichida kaloniyalar o‘rganildi [3]. Virulentlik xususiyatini o‘rganishda bakteriyalar qonli, sut-tuzli agar va zardobli agarga ekildi. Natijada

letsitinaza, gemoliz zonasi, pigment xosil bo'lishi va gomogenlik xususiyatlari o'rganildi. Qattiq ozuqa muhitida ikki qatlamli tekshirish fitomoyning *Staphylococcus aureus*, *Staphylococcus epidermidis*, *Streptococcus pyogenes*, *E. Coli* ga nisbatan bakteriostatik faolligini ko'rsatdi [2] (jadval-1).

jadval -1

Yangi tarkibdagi fitomoyning patogen bakteriyalarga ta'siri

	18-24 coar	24-48 coar	48-72 coar	72-96 coar
<i>Staphylococcus aureus</i>	-	-	+	+
<i>Staphylococcus epidermidis</i>	-	+	+	+
<i>Streptococcus pyogenes</i>	-	-	-	+
<i>E. Coli</i>	-	+	+	+

Natijalar: Olib borilgan tekshiruv natijasida yangi tarkibdagi polifitomoyning *Staphylococcus aureus*, *Staphylococcus epidermidis*, *Streptococcus pyogenes*, *E. Coli* ga nisbatan faol ta'siri o'rganib chiqildi va bakteriyalarning o'sish ko'rsatgichi kuzatilmadi.

Xulosa: shunday qilib, olingan natijalarda, o'simliklar xom ashyolari asosida olingan yangi tarkibdagi polifitomoy yiringli yallig'lanuvchi kasalliklarni aseptik davomiy davolashda samarali natijalar berishi kuzatildi.

Yiringli yallig'lanuvchi kasalliklarni davolashda yangi tarkibdagi polifitomoyning ta'siri asta sekinlik bilan namoyon bo'lishi aniqlandi. Zararlangan teriga maxalliy surilgan polifitomoyning patogen mikroorganizmlarga bakteriostatik ta'siri kuzatildi va kelajakda olingan natijalar asosida yiringli yallig'lanuvchi kasalliklarni davolashda amaliyotda qo'llash tavsiya etiladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Z.R.Fayzullayeva, X.M.Komilov, F.O.Po'latova. K voprosu antimikrobnoy aktivnosti polifitovogo masla, poluchennogo iz prirodnoogo syrya. //Farmatsevticheskiy jurnal №4 2011. S 53-54
2. Phayzullaeva Zamira Rakhmatovna, Khodjaeva Muattar Asadullaevna. (2023). Relevance and problems of the search for means with a spectrum of antimicrobial action between natural and synthetic substances. international bulletin of medical sciences and clinical research, 3(4), 118–124. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7854364>
3. Aliev Shavkat Rozimatovich. (2023). Analysis of antimicrobial and antifungal activity of synthetic structural compounds. international bulletin of medical sciences and clinical research, 3(3), 84–90. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7781219>
4. Vorobev A.A., Быков A.S., Pashkov Ye.P., Rybakova A.M.// Mirobiologiya. M.Meditsina. 2003.